

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині

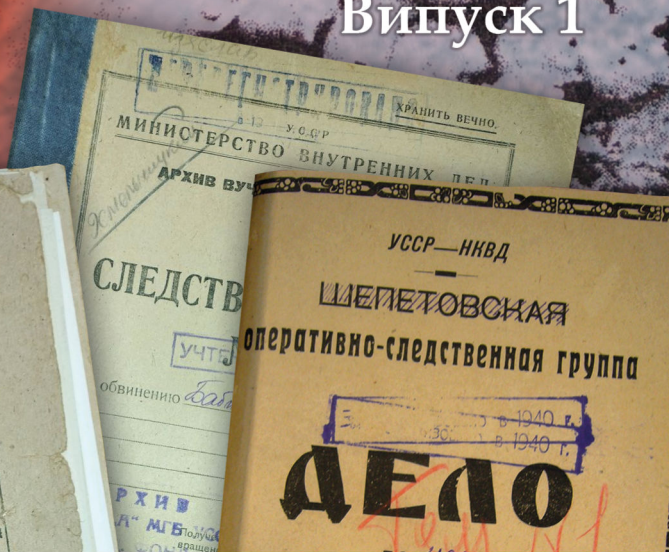
(1920 – 1950-ті рр.)

за матеріалами
архівно-слідчих справ
Хмельницької області

Дослідницький
проект

Випуск 1

**ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині
(1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт**

УДК 316.4.063.7:316.485.26(477.43) «1920/1950»

Рекомендовано до друку вченою радою
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(протокол № 11 від 29 жовтня 2024 р.)

Рецензенти:

Адамський В. Р. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Скрипник А. Ю. – доктор історичних наук, професор кафедри інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук, НРЗВО Кам'янець-Подільський державний інститут.

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині (1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт / [В. Островий (автор ідеї та кер. проєкту, гол. ред.), Н. Година, Т. Куйдан, Х. П'явчук, І. Бондарчук]. Хмельницький: ХГПА, 2024. Випуск 1. 115 с.; іл.

В оформленні обкладинки використано фото архівно-слідчих справ з фондів Державного архіву Хмельницької області; фото-копії кістяків жертв епохи «Великого-терору», що перепоховані у м. Хмельницькому, а також символи репресивних органів які підлягають засудженню. Друкується з освітньою метою.

У виданні студентами Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, гуманітарного факультету, спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) III та IV року навчання, проаналізовано зміст архівно-слідчих справ на репресованих мешканців Поділля та Південно-Східної Волині у 1920 – 1950-ті рр. з метою надання історико-правової оцінки процесу та результатам слідства антилюдяної комуно-більшовицької карально-репресивної системи ССРСР.

Результати досліджень будуть корисними для підготовки навчально-методичних матеріалів, посібників та розробки навчальних занять у закладах загальної середньої та вищої освіти.

Видання розраховане на науковців, викладачів, вчителів, студентів, архівістів, усіх, хто цікавиться історією масових репресій в УССР.

© УПОРЯДНИКИ: В. Островий,
Н. Година, Т. Куйдан, Х. П'явчук,
І. Бондарчук 2024

© С. Колісник, художнє
оформлення, 2024.

Зміст

Островий В. Дослідницький проєкт кафедри суспільних дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині (1920 – 1950-ті рр.) за матеріалами архівно-слідчих справ бібліотечних фондів та архівних зібрань Хмельницької області.....	6
Година Н. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині (1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт.....	25
Бондарчук І. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині (1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт.....	28
Куйдан Т. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині (1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт.....	32
П'явчук Х. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині (1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт.....	34
Година Н. «Контрреволюціонер» Яків Спиридонович ПОЛУКРАВЕЦЬ за матеріалами кримінально-слідчих справ Державного архіву Хмельницької області.....	37
Куйдан Т. Зламані долі: історія репресованого українського селянина Сави Петровича БЕРЕЗНЮКА за матеріалами Державного архіву Хмельницької області.....	55
П'явчук Х. Лука Никифорович КЛИМЧУК у жорнах репресій 1930-х рр. за матеріалами Державного архіву Хмельницької області.....	70
<i>Автори.....</i>	85
<i>Список умовних скорочень.....</i>	88
<i>Глосарій.....</i>	89
<i>Джерела та література.....</i>	94
<i>Іменний покажчик.....</i>	103
<i>Географічний покажчик.....</i>	108
<i>Додатки.....</i>	111
SUMMARY.....	114

Лука Никифорович КЛИМЧУК у жорнах
репресій 1930-х рр.
(за матеріалами Державного архіву
Хмельницької області)

КАТЕГОРИЯ 1 по УКГБ

С. С. С. Р.
Н. К. В. Д.
УКРАИНСКОЙ С. С. Р.
ВИННИЦКОЕ ОБЛАСТНОЕ УПРАВЛЕНИЕ

Замовлено в к. 1937

ДЕЛО № 80

по обвинению гр. Луки Никифоровича Рук
Климчука
5641
Луку Никифоровича
по ст. 54-10, ч. 4
в. Кошени
0...

АРХИВНОЕ ДЕЛО
УКГБ Хмельницкой области
5641
№

25070

ато 31 июля 1937 г.
лено 14 сентября 1937 г.

Титульний аркуш архівно-слідчої справи за обвинуваченням
КЛИМЧУКА Луки Никифоровича П-24239⁸⁹

⁸⁹ДАХМО. Ф.Р. 6193. Оп. 12. Спр. П-24239. Архівно-слідча справа за обвинуваченням КЛИМЧУКА Луки Никифоровича, 1937-1989 рр. 31 арк.

Лука (Лукаш) Никифорович (Нечипорів) КЛИМЧУК – українець, народився 1881 р., за іншими джерелами 1887 р., у с. Комини, Ізяславської волості, Ізяславського повіту, Волинської губернії, Російської імперії (1930-ті рр. Ізяславський район, Вінницької області). Тоді с. Комини відносилися до Мокрецької сільської ради (станом на тепер – Шепетівський район, Хмельницької області).

До революції Л. КЛИМЧУК працював хліборобом, був неграмотним. Станом на 1930-ті рр. близькі родичі Луки померли. Проживав разом з дружиною Євдокією Семенівною КЛИМЧУК 1890 р. народження. Діти: Олекса 1913 р. народження, Устим 1918 р. н., Антоніна 1922 р. н., Тетяна 1923 р. н., Володимир 1927 р. н. До 1917 р. Л. КЛИМЧУК мав господарство: хату, хлів, дві корови, двоє коней та чотири гектари землі. Після революції майно залишалося у власності Луки, а в селі його вважали куркулем⁹⁰.

Із завершенням колективізації у 1931 р. Луку КЛИМЧУКА розкуркулили шляхом конфіскації майна советською владою. Як ми дізналися із слідчої справи, формальною причиною конфіскації стала несплата податків та вороже ставлення до всіх владних політичних кампаній на селі⁹¹.

За нез'ясованих обставин у 1934 р., за іншими джерелами у 1933 р., Л. КЛИМЧУК був засуджений за ст. 58 КК УССР до 1 року примусових робіт⁹².

Вже у 1935 р. за несплату податків та «вороже» ставлення до советської влади, майно Луки було розпродано, а самого господаря, разом із родиною, в адміністративному порядку вислано у Дніпропетровську область як «антисовєтський ворожий елемент» без права проживання у прикордонній смузі.

⁹⁰ Там само. – Арк. 5-7.

⁹¹ Там само. – Арк. 6.

⁹² Там само. – Арк. 5.

У березні 1936 р. Лука КЛИМЧУК тікає із заслання і повертається разом з родиною у с. Комини, перебуваючи на нелегальному становищі, працюючи на різних роботах. Його дружина Євдокія у цей час не працювала⁹³.

Після повернення до рідного села Лука починає займатися агітаційною роботою. Одночасно налаштовує односельців проти колгоспної системи, розповсюджує інформацію про те, що одноосібникам краще жити, ніж колгоспникам.

Як нам вдалося з'ясувати, Л. Н. КЛИМЧУК згодом працював в м. Шепетівці на цегельному заводі. Незадовго до арешту, проживав на станції Гречани, Проскурівського району, Вінницької області (тепер мікрорайон Гречани, місто Хмельницький), де працював теслею на залізниці⁹⁴.

На момент арешту працював на будівництві школи на станції Гречани⁹⁵.

У характеристиці, яку надали карним органам голова сільсовету КЛЕПАЦЬКИЙ та секретар ЛАНОВИЙ, вказується про тісний, дружній зв'язок Л. Н. КЛИМЧУКА із куркулем Панасом ВИРЕЧЕМ⁹⁶. Підстав для арешту ставало дедалі більше.

Вже 30 липня 1937 р. Начальник Особого Отдела 23 Кавдивізії і Райотдела НКВД лейтенант Госбезопасності ФАЙНБЕРГ звертається до керівників Окротдела РКМ НКВД і Оперпункта ТО УГБ НКВД м. Проскурова ст. Гречани Вінницької області з проханням посприяти міліціонеру Ізяславського РОМ тов. П. Н. ТІТАРЧУКУ в арешті Л. Н. КЛИМЧУКА. При чому повідомлялося, що затверджена операція проводиться по першій категорії. Звернення було

⁹³ Там само. – Арк. 7.

⁹⁴ Там само. – Арк. 5.

⁹⁵ Там само. – Арк. 2.

⁹⁶ Там само. – Арк. 7.

також підписано секретарем Особливого Відділу БЕРДІЧЕНКО.

Ордер на арешт видано 30 липня 1937 р. на ім'я співробітника Ізяславського Районого Відділу НКВД УССР міліціонера П. Н. ТІТАРЧУКА⁹⁷.

Щодо постанови про обвинувачення, то вона була затвердженна 31 липня 1937 р. У ній зазначалося:

«Постанова про матеріали обвинувачення Луки Никифоровича КЛИМЧУКА, 1887 р. народження, мешканця села Комини, Ізяславської волості, Ізяславського повіту Волинської губернії. Уповноважений ІЗЯСЛАВСЬКОГО РО НКВД УССР ВОЛОВІК. Ознайомився із матеріалами по обвинуваченню:

Про злочини передбачені статтею 54-10 ч. 1 – КК УССР.

Підозрюваний обвинувачується в тому що: в 1935 році, був висланий в адміністративному порядку в Дніпропетровську область як ворожий елемент, а тепер проживає в с. Комини, серед колгоспників веде контрреволюційну агітацію, одночасно проявляє к-р терористичні тенденції на адресу сільського активу. Прийняти міри: тримання КЛИМЧУКА Л. Н. під вартою. Тому що знаходження КЛИМЧУКА Луки на волі може негативно вплинути на хід слідства та уникнути суду і слідства»⁹⁸.

Обшук проводив міліціонер П. Н. ТІТАРЧУК на підставі ордера № 23071. Під час обшуку було виявлено:

1. Паспорт серія ЕО, № 526598 виданий Жмеринським РК міліції від 27 серпня 1936 р.;
2. Дві фотокартки.
3. Заява на адресу Голови ЦИК(а) УССР.
4. Адреса Шепетівка ЛТХ(а).

⁹⁷ Там само. – Арк. 3.

⁹⁸ Там само. – Арк. 1.

5. Один лист.

6. Адреса на село Городниці;

7. Дві довідки, одна з Мокрецької с/р., друга з місця роботи.

Обшук проводився у присутності двох понятих, які мешкали на станції Гречани ПРБ 2/2 В. Л. ДЗЮМОВА та Ф. МИТРОЛЮК. Звісно, під час обшуку від арештованого скарг не надходило⁹⁹.

За фактами обшуку жодних матеріалів та речових доказів, які б підтверджували антирадянську діяльність обвинуваченого знайдено не було.

Вже 10 серпня 1937 р. почались допити Луки КЛИМЧУКА та свідків у кримінальній справі. Їх проводив уповноважений ІЗЯСЛАВСЬКОГО РАЙОНОГО ВІДДІЛУ НКВД на прізвище ВОЛОВІК¹⁰⁰.

На черговому допиті 13 вересня заарештований визнав свою провину лише у тому, що втік із заслання разом із родиною. Щодо звинувачень у проведенні серед населення агітаційної роботи – не погоджувався. Слідчий наполягав, що йому відомо про багаторічне підбурювання Лукою місцевого населення проти радянської влади, що він «чекав» на прихід поляків та мріяв про відновлення «кулацтва». Л. Н. КЛИМЧУК дані обвинувачення всіляко відкидав та заперечував¹⁰¹.

Під час допиту 14 вересня 1937 р. свідок Василь Петрович КЛИМЧУК заявив, що, начебто, Лука говорив: «[...] Скоро прийдуть поляки і будуть зривати голови тим хто зривав хрести і нищив церкви, ви усі отримаєте по заслугі [...]». Інший свідок у справі Андрій Максимович БАЛЕНКО показав, що Лука справді погрожував місцевому населенню і навіть казав: «[...] Скоро прийде час і я усіх вас буду вішати

⁹⁹ Там само. – Арк. 4.

¹⁰⁰ Там само. – Арк. 10.

¹⁰¹ Там само. – Арк. 12.

[...]». Усі заяви свідків Лука категорично відкидав та спростовував¹⁰².

В свою чергу, третій свідок у справі, Карпо Михайлович ЯЩУК, на словах підтвердив погрози Л. Н. КЛИМЧУКА та його агітацію проти радянської влади. За його свідченнями, Лука поширював чутки про наближення війни та загибель Радянського Союзу: «[...] Скоро буде війна і радянській владі настане кінець [...]». Однак, обвинувачений продовжував заперечувати покази¹⁰³.

Олексій Васильович ДЕЛЕГЕЙ був четвертим офіційним свідком. Як і всі інші, свідчив про «контрреволюційну» діяльність Луки КЛИМЧУКА та погрози на адресу колгоспників.

Цікавим є те, що покази свідків дуже подібні. Окрім того, свідчили саме незаможні односельці-колгоспники. Складається враження щодо замовлення слідством показів, які надали односельці проти Л. Н. КЛИМЧУКА. Але слідству цього було більш ніж достатньо, навіть при відсутності речових доказів, базуючись лише на «голих» звинуваченнях. Більше того, слідчий обійшовся і без такої «дрібниці», як очна ставка, яка мала підтвердити, або спростувати докази у кримінальній справі. Як продемонструвала відпрацьована вже практика слідства, лише слова кількох односельців стали «переконливим» доказом провини підслідного та підставою для винесення найсуворішого вироку. Виникає логічне запитання, чому не опитали більше свідків та не здобули явно компрометуючі матеріали? Але для советського «правосуддя» в умовах «Великого терору» цього було більш ніж достатньо¹⁰⁴.

Вже 17 вересня 1937 р. справа була нашвидкоруч сфабрикована.

¹⁰² Там само. – Арк. 13.

¹⁰³ Там само. – Арк. 14.

¹⁰⁴ Там само. – Арк. 20-24.

ОБВИНУВАЛЬНЕ ЗАКЛЮЧЕННЯ

По обвинуваченню КЛИМЧУКА Луки Никифоровича, у злочинах, передбачених ст. 54-10 п.1 КК УРСР.

У Шепетівському Окружному Відділі НКВД були матеріали про те, що мешканець села Комини, Ізяславського району, кулак-виселенець КЛИМЧУК Лука Никифорович, 1935 року, висланий у Дніпропетровську область, як антирадянський ворожий елемент, в 1936 році втік з місця виселення і повернувся знову за місцем колишнього проживання, він протягом останніх років серед населення проводить активну контрреволюційну діяльність, погрожує активу і колгоспникам розправою, орієнтуючись на прихід поляків, поширює провокаційні чутки швидкої загибелі Соввлادی, про відновлення кулацтва, проводить релігійну пропаганду серед населення та веде систематичну к.р. пропаганду спрямовану на розпад колгоспу.

На підставі вищевикладеного Шепетівським Окр.- відділом НКВД 31-го липня 1937 року КЛИМЧУК Лука Никифорович був заарештований та притягнений до слідства в якості обвинуваченого.

Проведеними слідчими діями – допитами свідків та заарештованого КЛИМЧУКА Луки Никифоровича встановлено:

КЛИМЧУК Лука Никифорович, кулак, частково розпроданий в 1933 році і судимий за невиконання сільгоспподатків /арк. спр. № 6,7,8,18/.

У 1935 році майно КЛИМЧУКА Луки повністю розпродано і він з усією родиною був висланий, як антисоветський ворожий елемент в адміністративному порядку до Дніпропетровської області без права проживання

у прикордонній смузі, звідки в березні місяці 1936 року КЛИМЧУК втік назад до села Комини, та проживав на нелегальному становищі, працюючи на різних виробництвах /арк. спр. № 7,11,12,18,20,21,22/.

Протягом кількох років КЛИМЧУК займався контрреволюційною діяльністю, він, орієнтуючись на прихід поляків, погрожував колгоспникам та активу розправою, заявляючи: «Дивіться позривали хрести з церков, ось скоро прийдуть поляки і будуть зривати голови тим, хто зривав ці хрести, а ті які зривали підлогу в церкві, будуть вилизувати ці місця язиками, та ще змусять їх побудувати нові церкви. Прийде незабаром час і я буду вас вішати» /арк. спр. № 18,24/.

Поширюючи провокаційні чутки про війну, КЛИМЧУК серед колгоспників говорив: «Незабаром буде війна, в колгосп вступати не слід і так недалеко зміна влади. Совлада існувати вже більше не може і не буде» /арк. спр. № 22/.

Поширюючи провокаційні чутки в швидкій загибелі Советської влади, орієнтуючись на прихід поляків КЛИМЧУК серед колгоспників говорив: «Ви все ще бовтаєтесь в колгоспі, але він у вас незабаром розвалиться, для Совлади дні пораховані, жити їй залишилося недовго, незабаром прийдуть сусіди, та позбавлять вас від цього лайна» /арк. спр. № 18/.

Проводячи антиколгоспну к.р. пропаганду, КЛИМЧУК серед колгоспників агітував: «У колгоспах будуть поневолювати, будуть змушувати непосильно працювати, оплати не буде. У нас не може бути колгоспу, тому що піщаний ґрунт і народити нічого не може, ви будете голодними. Навіщо ви працюєте в колгоспі, вас ніхто не має права змусити працювати, ось, бачите мене було зіслано, а я приїхав назад і мені нічого не зробили» /арк. спр. № 18,20,22/.

Поширюючи провокаційні чутки про відновлення кулацтва, спотворюючи Сталінську Конституцію, КЛИМЧУК агітував так: «Усім висланим і розкулаченим має бути повернуто майно яке розібрали, має бути повернуто на місце. Вже не довго залишилося вам жити, скоро прийдуть у ССРСР поляки і ту споруду, яку у мене забрали колгоспники, мені ще збудують. Прийдуть поляки і з вас будуть вимагати, щоби все відібране було відновлено» /арк. спр. № 20,22/.

Проводячи релігійну пропаганду серед населення КЛИМЧУК веде агітацію, щоб не розбирали церкву, заявляючи: «Церкву, яка стоїть у селі Комини, ми розібрати не дамо, у нас незабаром буде священник і ми по-старому ходитимемо до церкви» /арк. спр. № 20,24/.

Обвинувачений Лука Никифорович КЛИМЧУК у пред'явлених йому звинуваченнях не зізнався. Він визнав лише те, що був адміністративно висланим, як антисоветський ворожий елемент, з прикордонної смуги в 1935 р., в 1936 р. втік з місця висилки і нелегально проживав у забороненій зоні, проте факти його контрреволюційної діяльності повністю підтверджуються низкою свідчень: В. П. КЛИМЧУКА, О. В. ДЕЛЕГЕЯ, К. М. ЯЩУКА, А. М. БАЛЕНКО.

Виходячи з вищевикладеного, Лука Никифорович КЛИМЧУК, 1881 року народження, уродженець та мешканець села Комини, Ізяславського району, який тимчасово працював теслею на ст. Гречани, кулак, розпроданий, виселенець з прикордонної смуги, одноосібник, що втік із заслання, українець, громадянин ССРСР, неграмотний, одружений, безпартійний, відмовник у паспорті на проживання у прикордонній смузі, судимий Ізяславським нарсудом у 1933 році за ст. 58 КК УССР засуджений до 1 року примусових робіт.

Звинувачується: в тому, що він будучи в 1935 році висланим як антисоветський ворожий елемент з прикордонної смуги, в 1936 році здійснив втечу з місця висилки і нелегально проживав у прикордонній зоні до його арешту, роками проводив серед населення проводив активну контрреволюційну діяльність, погрожував розправою місцевому колгоспному населенню, розповсюджував провокаційні чутки про швидку загибель Соввлadı, орієнтуючись на поляків, проводив активну антиколгоспну пропаганду, закликаючи колгоспників кинути колгосп, тобто у злочинах передбачених ст. 54-10 ч. I КК УССР та виходячи з цього ПОСТАНОВИВ:

Слідчу справу за № 80 за звинуваченням КЛИМЧУКА Луки Никифоровича направити на розгляд Судової Трійки УНКВД у Вінницькій області.

ДОВІДКА

Обвинувачений КЛИМЧУК Лука Никифорович утримується під вартою у тюрподі Шепетівського Окротдела і значиться за Шепетівським Окротделом НКВД. Паспорт серія ЕО, № 526598 на КЛИМЧУКА Л. Н. долучений до справи. Речдоків у справі – немає.

Обвинувальний висновок складено у Шепетівському Окротделе НКВД 17 вересня 1937 року – місто Шепетівка.

ПОЛКОПЕРУПОВНОВАЖЕНИЙ ОО 23 КД
мл. лейтенант ГОСБЕЗОПАСНОСТІ – /підпис/
ЯРОСЛАВЦЕВ

«ЗГОДНИЙ» НАЧАЛЬНИК 4-ГО ВІДДІЛУ УГБ
ОКРО НКВД лейтенант ГОСБЕЗОПАСНОСТІ – /підпис/
ГОЛЬДШТЕЙН

«ЗАТВЕРДЖУЮ» НАЧ ОПЕРУСЛІДГРУПИ НАЧ
ОКРО НКВД ст. лейтенант ГОСБЕЗОПАСНОСТІ – /підпис/
ГРІШКО»¹⁰⁵.

«СОВ. СЕКРЕТНО

ВИПСКА З ПРОТОКОЛУ № 86
ТРІЙКИ УПРАВЛІННЯ НКВД УССР У ВІННИЦЬКІЙ
ОБЛАСТІ

Від 20 вересня 1937 р.

СЛУХАЛИ:

45. Справа № 80 Шепетівської оперслідчої групи НКВД за обвинуваченням:

КЛИМЧУКА Луки Никифоровича, 1881 р. народження, уродженця с. Комини Ізяславського р-ну, Вінницької області, кулака, розкученого, висланого з прикордонної смуги, з вислання втік, судимого за кримінальну діяльність – звинувачується в тому, що нелегально проживав у прикордонній смузі, проводив серед населення антисоветську агітацію, погрожував розправою сільському активу та колгоспникам, з приходом на Україну поляків, поширював провокаційні чутки про нібито близькість війни, висловлював при цьому капітулянтські настрої.

ПОСТАНОВИЛИ:

КЛИМЧУКА ЛУКУ НИКИФОРОВИЧА

РОЗСТРІЛЯТИ

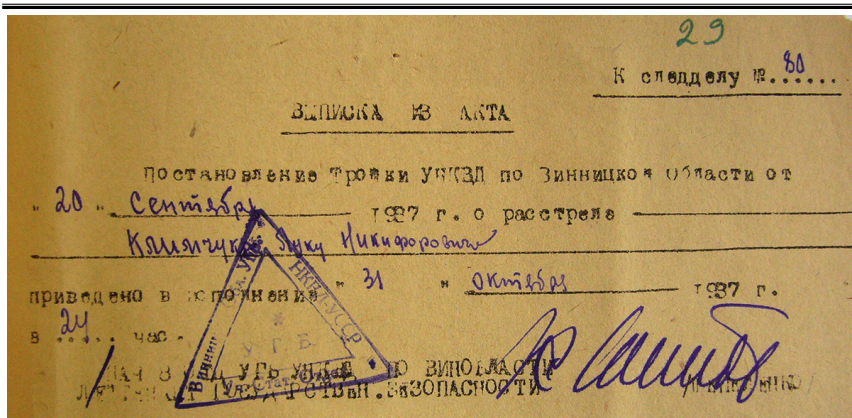
та майно, що особисто йому належить, – конфіскувати.

СЕКРЕТАР ТРІЙКИ УПРАВЛІННЯ НКВД УССР У
ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ сержант ГОСБЕЗОПАСНОСТІ –
/підпис/ ГОЛЬДШТЕЙН»¹⁰⁶.

¹⁰⁵ Там само. – Арк. 25-27.

¹⁰⁶ Там само. – Арк. 28.

**ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР політичних репресій на Хмельниччині
(1920 – 1950-ті рр.): Дослідницький проєкт**

*Виписка з акту постанови Трійки УНКВД у Вінницькій
області від 20 вересня 1937 р. щодо виконання вироку про
розстріл КЛИМЧУКА Луки Никифоровича
31 жовтня 1937 р.¹⁰⁹*

У процесі дослідження справи в тексті фіксуються неточності, низка помилок, як фактологічних, так і хронологічних, відсутність необхідних документів, які б підтверджували або спростовували ту чи іншу інформацію. Часто викладені факти містять суперечності, що суттєво ускладнює зіставлення, а відтак і реконструкцію подій.

Це свідчить не тільки про професійну некомпетентність і злочинну недбалість слідства, про умисне ігнорування здорового глузду, недотримання основ права в розслідуванні, а й про відверто замовний характер справи. Вочевидь, необхідно було в доволі короткий термін здобути «потрібний» компрометуючий матеріал, навіть якщо він не мав під собою правового підґрунтя, щоб якнайшвидше засудити підслідного.

Непроста доля чекала на родину Луки КЛИМЧУКА. Очевидно, здійснюючи розшукову діяльність рідних

¹⁰⁹ Там само.

репресованого, уповноважені органи звернулися до Виконкому Білотинської сільської ради, яка, в свою чергу, обмежилася лише усним опитуванням старожилів села Комини Ізяславського району, Хмельницької області. В результаті, станом на 29 листопада 1989 р., за підписом голови сільської ради А. Н. МЕЛЬНИЧУК та секретаря М. М. СЕРЕДИНСЬКОЇ, стало відомо, що дружина Луки – Євдокія Василівна¹¹⁰, син Олексій та дочка Антоніна померли; син Устим загинув на фронті в часи Другої світової війни; дочка Тетяна проживала в с. Комини, а син Володимир – у Івано-Франківській області в м. Яремче¹¹¹.

Як видно з матеріалів кримінальної справи, 25 грудня 1989 р. Прокурор Хмельницької обл., Державний радник юстиції II класу А. І. ХАРЧЕНКО затвердив висновок про те, що «[...] Л. Н. КЛИМЧУК був звинувачений безпідставно, та у діях репресованого відсутній склад злочину:

КЛИМЧУК ЛУКА НИКИФОРОВИЧ

підпадає під дію ст. 1 Указу Президії Верховної Ради СРСР від 16 січня 1989 р. «Про додаткові заходи щодо відновлення справедливості щодо жертв репресій, що мали місце в період 30-40-х і початку 50-х років».

Старший помічник прокурора Хмельницької області
(прокурор відділу) /підпис/ ШАКОТЬКО.

Начальник підрозділу УКГБ УССР по Хмельницькій області
/підпис/ В. В. ЖУК.

11 грудня 1989 р. [...]»¹¹²

Більше ніж через півстоліття після розстрілу Л. КЛИМЧУКА, а саме 25 грудня 1989 року, донька – Тетяна

¹¹⁰ В анкеті слідчої справи, після арешту Л. Климчука, зазначено, що його дружина Євдокія по батькові Семенівна. Схиляємося до варіанту Василівна, оскільки особові дані були уточнені 1989 р.

¹¹¹ Там само. – Арк. 31.

¹¹² Там само. – Арк. 32.

Лук'янівна КЛИМЧУК отримала довідку про реабілітацію свого батька за підписом прокурора Хмельницької області¹¹³.

Так закінчилася ця трагічна історія, відголоски якої ще довго будуть нагадувати родині КЛИМЧУКІВ історію «Великого терору» 1930-х рр., який влаштувала советська комуністична влада на чолі з її керманічем Сталіним.

Христина П'ЯВЧУК

¹¹³ Там само. – Арк. 33.